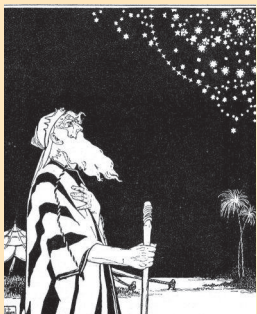

1 נח...

אלה תולדות נח נח איש צדיק תמים היה בדרתיו:
את האלהים התהלך נח....
ויאמר אלהים לנח קץ כל-בשר בא לפני...:
עשה לך תבת עצי-גפר... ואני הנני מביא את-
המבול מים על-הארץ לשחת כל-בשר אשר-בו
רוח חיים מתחת השמים: (בראשית ו, ט-י"ז)

1...אברהם

א...ויקרא ה' אל-אברהם ויאמר אליו אני-
אל שדי התהלך לפני והיה תמים.
כי ויאמר ה' זעקת סדם ועמרה כי-רבה
וחטאתם... ואברהם עודנו עמד לפני
ה': ויגש אברהם ויאמר האף תספה
צדיק עם-רשע: אולי יש חמשים צדיקים
בתוך העיר... ויאמר אולי ימצאון שם
ארבעים... ויאמר אל-נא יחר לאדני ואברהם אף-הפעם--אולי
ימצאון שם עשרה... ואברהם שב למקמו: (בראשית, י"ח, כ'-ל"ג)

3 רונה אומרת

רונה אומרת | מילים ולחן: איה כורם

רונה אומרת שכדור הארץ מתחמם
ואני האשה עם השקית
רונה אומרת שהאדישות עוד תהרוג אותנו
ואני האשה עם הסכין
רונה אומרת שיש כאן מסכנים, מנוצלים
כשאני סוגרת את חלון המכונית
רונה אומרת שחצי מהעם רעב
ואני האשה עם הפריכית
רונה אומרת שהתרבות הלכה לעזאזל
ואופס, אני האשה עם העט
ומספרת כל הזמן הרבה דברים נוראיים
אבל אני כבר לא שומעת באמת

אם אין לחם - שיאכלו עוגות | אם אין צדק - שיאכלו אותה
אם אין כוח - בואו נוותר | אם אין מים - בואו נשתכר -

ובחורה אחת קטנה לא יכולה לסחוב עליה
את הצרות של העולם על הכתף

© זכויות היוצרים שמורות למחברים אקו"ם

אדם מתקן עולם מתקן אדם

1 עת לתקן הלב ועת לתקן עולם?

נח ואברהם - שתי תפיסות עולם, שתי דרכים.
נח, שבונה תיבה, מסתגר. אברהם, המתמקח עם האל למען הצלת אנשי סדום.

כתיב בנח (ו' ט'): "את (עם) האלוהים התהלך נח" וכתוב באברהם: "התהלך לפני"...
ר' יוחנן אמר: משל למה הדבר דומה? למלך שהיו לו שני בנים, אחד גדול ואחד קטן, הקטן היה אוהב בו כדי שלא יפול, והגדול היה הולך לפניו....
אמר ריש לקיש: משל למה הדבר דומה? למלך שהיה לו אוהב והיה משוקע בטיט ואחז בידו והעלה אותו מן הטיט.
כך נח היה משוקע בטיט, ראהו הקב"ה, נתן לו יד והעלהו מן הטיט.
ואברהם למה היה דומה? למלך שהיה מהלך בחשכה, בא אוהבו וראה אותו והאיר לו (האוהב למלך).
אמר לו המלך: "עד שאתה מאיר לי - בוא והלך לפני"...

(מדרש תנחומא ישן כ"ו)

? היכולת לפעול לתיקון עולם - תלויה בהתפתחות כרונולוגית
או שמא במצבו האישי של האדם?

2 הזיקה ההדדית בין תיקון הלב לתיקון עולם

הבא לתקן - יתחיל בו בעצמו

אמרנו קודם שכל אדם חייב לעשות את חשבון נפשו, לבור לו את דרכו המיוחדת לעשות את יישותו חטיבה אחת שבאחדות ולהתחיל בו בעצמו. והינה נאמר לנו עכשיו, שהימים אנו לשכוח את עצמנו. אבל מעיינים אנו יפה בדיבור זה, נמצא שלא זו בלבד שהוא מתיישב עם הדברים שקדמו לו, אלא שהוא חוליה אחת במערכת השלם, והיא הנחבטת למקומה, שלב בסולם המעלות שאי אפשר לדלג מעליו. ואין אנו צריכים אלא לשאול שאלה זו בלבד: "לשם מה?" לשם מה אני חייב לעשות את חשבון נפשי, לשם מה אני צריך לבור לי את דרכי המיוחדת ולשם מה מוטל עלי לעשות את ישותי חטיבה אחת שבאחדות? התשובה לשאלה זו היא: לא לשמי אני חייב לעשות כן. לפיכך אמרנו בפרק הקודם: הבא לתקן יתחיל בו בעצמו: הווה אומר, יתחיל אבל לא יסיים: חייב אדם לצאת לדרכו מעצמו, ולא לכוון את דרכו אל עצמו, מוטל עליו לתפוס את עצמו, אבל חלילה לו שיהא נתפס אל עצמו ויטפל בעצמו.

(מרטין בובר, דרכו של אדם עפ"י תורת החסידות, עמ' 32-49)

! צמיחתו של כל אדם עוברת דרך תיקון הלב ותיקון עולם -
! תהליכים הקשורים זה בזה ומעצימים זה את זה.

3 הדרך לפיתוחו של אדם מתקן עולם - מתודעה עד עשיה

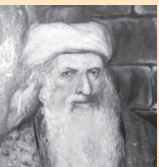
אל מול שתיקת השבע אני פועל
במרחבי אדישות אין קץ אני ממציא משמעות
אינני צופה דומם אני מתערב
ואומר שדבר זה נדבר אחר רעים הם
ואני פועל לשנותם ולשפרם

ומה שחשוב זה
למשוך עצמך מעלה בשערותיך
להפוך את קרביך - את הפנים אל החוץ
ולראות עולם ומלואו בעינים רעננות
(פטר וייס, מארה/סאד)

? חשיבה יישומית - מהן הפעולות הנדרשות ממחנך על מנת לפתח אדם מתקן עולם מתקן אדם?

1

"כל אדם חייב ליתן צדקה, אפילו עני המתפרנס
מן הצדקה חייב ליתן ממה שיתנו לו"
(שולחן ערוך יורה דעה הלכות צדקה רמ"א)

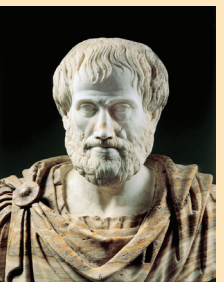

"פרנסת עצמו קודמת לכל אדם ואינו חייב
לתת צדקה עד שיהיה לו פרנסתו..."
(הרמ"א - רבי משה איסרליש, רנ"א, ג')

2

את השלמויות קונים אנו מתוך הפעולות
שפעלנו. כך קורה גם במלאכות, כי מה שצריך
לימוד לשם עשייתן, אותו לומדים אנו מתוך
עשייתו; ... נעשים אנו אנשים צדיקים על ידי
עשיית מעשי צדק. מתונים על ידי עשיית
מעשי מתינות, גיבורים על ידי עשיית מעשי
גבורה... ולפיכך עלינו לדייק באיכויותיהן

של פעולותינו, שהרי ההבדלים בתכונות הנפש נגזרים אחרי
ההבדלים בפעולות. אין זה דבר קטן, אם מתרגלים אנו כך או כך
מראשית ימי הבחרות, אלא הריהו דבר גדול מאוד, או יותר נכון,
הכול.

(אריסטו, מידות - אתיקה)

3

"מסופר על אחד מגדולי ישראל שגם לעת זקנתו היה מכתת רגליו
בעיירות כדי להורות את ישראל דרך מוסר ויושר. כששאל אותו
אחד מתלמידיו אם יקר בעיניו כל כך העניין עד שימים ארוכים
הוא מתייגע בדרכים קשות כדי להגיע לעיירות נידחות ובהן
יהודים מתי מספר, ענה לו אותו רב חכם: "די לי גם אם פרי כל
עמלי יהיה תיקונו של אדם אחד ויחיד, ואפילו אם יהיה האדם הזה
אני בעצמי..."

(אוהב ימים, צבי אייל, עמ' 16)

”ואמר רבי חייא בר אבא אמר
רבי יוחנן: אל יתפלל אדם אלא
בבית שיש שם חלונות”. (מסכת
ברכות, ל”ד, ב)

”על כן לא יתפלל האדם אלא
בבית שיש בו חלונות, שאפשרות
הראיה לחוץ תעוררהו על חובתו
ויחסו אל העולם כולו שהוא חי בו”

(הרב קוק, עולת ראייה, חלק א’ עמ’ רנ”ט).

על מה האדם צריך לשים
יותר דגש בחייו - על תיקון
הלב (בהצבת מראות) או
על תיקון עולם (בפתיחת
חלונות)?

מה המחיר של כל אחת
מהאפשרויות?

סיפור:

לעת ערב הגיע הזגג
לבית חלונותיו, פתח
חלון גדול ורחב אל עבר
הרחוב והשקיף בחלונות
הבתים פרי מעשה ידיו.
עם חשיכה, ראה כי
הדיירים מגיפים התריסים,
וברחובות נערים משוטטים
ומשתטים וקבצנים
מחפשים דרכם. הצר הזגג
על חלקו במעל, עת התקין
חלונות אטומים והעמיד
עליהם תריסים. הבחין
כי התמעטו ההזמנות
של החלונות השקופים
ובשנים האחרונות עיקר
פרנסתו הייתה מהתקנת
מראות. הרהר הזגג על בני
ביתו, כלום היו עמו היום,
לו עשה לביתו תריסים
מוגפים. לו התקין מעט
מראות בחדרים. ועוד
הוטרד הזגג מכך שבית
התרבות המחודש יואר
בחשמל ויאוויר במפוח.
”כיצד יתכן בית תרבות
ורוח ללא חלונות?”. נזכר
הוא בדברי סבו עת גמר
בליבו להיות זגג: ”אל
יתפלל אדם בבית שאין בו
חלונות”.

